

Jems

One Towe eite Jems lai Lese

Ausawi

Jems Peri Tutawe

Meni ape, one towe eite leseye ape, iyape Jems. Lu tomu ne'ese apou a'i totesiya. Jems lai Jisas Krai lo pa'ise. Le one towe eite lu taune ma'e omo omo tere'e sahe iroteye. Jems omo Jerusalem sahe iroteye ape, le lu taune werese, Jisas ne tote umasiteye ape, omo Jerusalem sahe au noweinoweinamiteye.

Peri ape one towe eite sahe apou a'i te'esiya. Fene Jisas ne tote tawesisiya su, yo seni fene lo aseyaro a'i lu taune ma'e au atuatu areiyesiya. Fene yo seni aseyaro iro ta'ame su, tote tawesiyei fene lo temeniye po'utesiya.

¹ Iyape ano Jems. Ane Owane Sitewi lo wiyawi yahowa'i ani siye meni. Ane Owane Jisas Krai lo wiyawi yahowa'i ani siye meni aiwawe a'i ne. Ane one towe eite Juda lo lu tewi niyene ereti feni hesi lowe hesi a'i (12) ma'e Jisas lo yo umasisiya ape lese ausawiyeyi. Ane fene werese ma'e omo pani werese howei fiyarisiya ape, lese ausawiyeyi. Ane fene werese eritesiya. [Ga 1:19; Ap 15:23; 1 Pi 1:1]

Etiri orese a'i nomo ma'e heneraiyei.

² Lu tamo fene ma'e au luwaruweyeyi su, fene marepi wisere a'i Owane Sitewi ma'e au te'e

nine'inamite. *[Ro 5:3-5]* ³ Etiri ape mo fene wanu so'oruwe tepa'asiye. Lu tamo fene ma'e fofowei erasi a'i au irowei su, fofowei ape lai tote tawesiyeyi fene lo Owane Sitewi ne au kairefiyeyei. Sosu fene kairefi a'i teinamiteyeyi. Serai fene marepi momotei a'i ironamiteyeyi. *[1 Pi 1:7]* ⁴ Fene mi mi werese kairefi a'i teinamiyeyi su, Owane Sitewi lai marepi lo fene ma'e erasi a'i aurowa. Owane Sitewi lo marepi fene lo papu heneraiyeyi su, yo seni werese fene lo aseyaro wara'i a'i henerairowa. Serai marepi fene lo sahe etiri ta po'uterowata. ⁵ Ahowa, fene marepi wisere a'i tote po'uteyeyi su, fene Owane Sitewi ma'e marepi wisere a'i ne te'e towerite. Owane Sitewi lai marepi wisere a'i lu taune werese ma'e erasi a'i aurowa. Fene Owane Sitewi ma'e marepi wisere a'i te'e toweriyeyi ne aiyeyeyi su, Owane Sitewi lai marepi fene lo te'e ani fu arorowata. Ei, le lai marepi wisere a'i lo fene ma'e aurowa. *[Snd 2:3-6]* ⁶ Fene Owane Sitewi ma'e marepi wisere ne te'e toweriyeyi su, fene kairefi a'i tote tawesiyeyi su Owane Sitewi ma'e te'e towerite. Fene apou owe totere. Owane Sitewi marepi wisere a'i nomo ma'e auwei awere? Piyete awere? Tote tawesiyeyi fene lo kairefi se ta'ame. Apou a'i totesiya. Fiyaru erasi lai sa'i ei ani auseriye torutorosiya wou a'i ne. ⁷ Meni ta apou a'i toteyeyi su, "Owane Sitewi lai ane ma'e marepi wisere a'i auwei ta'ama." Peri eite wiyeme a'i henerairowa. Owane Sitewi lai meni ape ma'e etiri tamo aurowata. ⁸ Meni ape marepi hesiyeyi se totesiya su, yo seni werese lo meremereyeyi a'i ne.

⁹ Sosu a'i pe meni Krai ne tote tawesisiya

ape, ta ma'aru etiri ariye a'i ape, Owane Sitewi lai meni ape ma'e marepi wisere a'i auwei. Serai meni ape marepi nine'namite. ¹⁰ Ahowa, meni ta Krai ne tote tawesisiya ape, ma'aru etiri tomu ne'ese irosiya ape, nowe me'ie se ma'aru werese lo po'uterowa. Sosu le ma'aru etiri ariye a'i temeniyerowa. Meni ape senarepe wou a'i ne. Meni ape aiwawe a'i marepi nine'namite. [Ais 40:6-7] ¹¹ Esi su, poweiye hire ma'e wiraiyei. Fiyaru umeri se poweiye aiwawe a'i lowesi senarepe werese tewi foro'owe po'uteyi. Senarepe werese temeniye po'uteyi. Senarepe su po'uteyi. Sosu aiwawe a'i meni ape ma'aru etiri tomu ne'ese irosiya ape, le aiwawe a'i etiri ariye a'i temeniyerowa.

¹² Sosu a'i pe lu tamo meni ta ma'e au luwaruwayei su, meni ape kairefi a'i fu teite. Meni ape kairefi a'i teiteyi su, le marepi wisere a'i toteyi. Meni ape kairefi a'i teinamiyei su, Owane Sitewi le ne au nine'ieyi. Sosu le meni ape ma'e neri a'i marepi hepene he'i aurowa. Meni Owane Pefine lu taune ma'e le ne marepi erasi a'i tote wawesiyenamisiya ape, sosu teinamisiya ape, peri ta te'e naneiye. "Fene marepi orese a'i teriteyi su, fene kairefi a'i teite. Fene kairefi a'i teinamiyei su, ane marepi hepene he'i a'i mi mi pasi pasi ironamitorowa ape, fene ma'e aurowa."

¹³ Fene werese peri ape apou owe te'ete! "Owane Sitewi lai yo seni luwaru a'i lo marepi ano papu au fuwe." Ahowa, le ma'e peri ape owe te'ete! Owane Sitewi lai yo seni luwaru a'i irowata. Ahowa, le lai yo seni luwaru a'i lu taune ma'e fu au toterowata. ¹⁴ Lu taune werese marepi

towafi lo sahe yo seni luwaru a'i fu au totesiya. Lowe yo seni luwaru erasi a'i totenamiyei su, lowe yo seni luwaru a'i ironamisiya. ¹⁵ Meni ta yo seni luwaru a'i ta erasi a'i totenamiyei su, le yo seni luwaru a'i ape ironamiyei. Meni ta yo seni luwaru a'i irowei su, le temeniyerowa. Sosu Owane Sitewi lai lowe yehe omo ma'e mi mi pasi pasi fu ani arosawirowa. ¹⁶ Kaiyemo mo werese ano, lu tamo peri wawero fene ma'e au te'eyei su, fene peri lowe lo owe wanu umasite. ¹⁷ Etiri werese wisere a'i hire ma'e fai. Owane Sitewi lai lu taune ma'e etiri werese wisere a'i hi awei ma'e ausai. Owane Sitewi lai etiri werese, hire ma'e irosiya ape, ta'aneye. Eiwariyemi, yame, poweiye, le lai ta'aneye. Le marepi hesiyei se tote ta'ame. Le marepi ta'i a'i mi mi pasi pasi weriyei totenamisiya. Le marepi lo atati awetorowata. ¹⁸ Tu naifa nomo peri pefine a'i lo wanuwe su, le marepi hepene he'i a'i auwei ne ariariyeye. Etiri werese, fe ape mo, awiye ape mo, you ape mo, lowe nomo unahi ma'e ironamisiya. [Jo 1:13]

Nomo Krai lo peri heneruwe wisere a'i wanu tote umasinamite.

¹⁹ Fene werese peri ano wanure! Fene peri ape wanu so'oruwe tepa'asiye. Kaiyemo mo werese, fene werese lu taune lo peri wanu etire. Fene peri tutawe owe au te'ete. Aiwawe a'i fene ai peri witane se owe ape au te'ete. ²⁰ Meni ai marepi lu taune ma'e tote tiyatinamiyei su, le Owane Sitewi lo marepi wara'i fetane a'i umasi ta'ame. [Sav 7:9] ²¹ Yo seni luwaru tomu ne'ese omo omo pani werese sahe irosiya. Serai fene marepi unou a'i werese fene lo fu ararosawite. Aiwawe a'i fene yo

seni luwaru werese a'i fene lo me'iyeni ma'e atati arute. Fene marepi momotei a'i se Owane Sitewi lo peri wiyeme a'i lu tamo fene ma'e au te'eye ape, wanu tote umasite. Owane Sitewi lo peri wiyeme a'i lai marepi hepene fene lo si tame hene anirowa. [Kl 3:8; 1 Pi 2:1] ²² Fene Owane Sitewi lo peri wiyeme a'i wanuwe su, fene peri lo ape fu wanu umasite. Ei, fene yo seni aseyaro wara'i a'i fu ironamite. Fene Owane Sitewi lo peri yahowa'i wanuwe su, sosu peri lo ape umasiyei ta'ama su, fene lai marepi towafi fene lo arearesiya. [Mt 7:26; Ro 2:13] ²³⁻²⁴ Meni ta Owane Sitewi lo peri wiyeme a'i yahowa'i wanuwe su, sosu le marepi topo lo umasiyei su, le meni marepi yahowa'i ne. Meni ape nihari lo lutatei se siyesiya wou a'i ne. Sosu le nihari lo siye tepa'asiyei su, le nowe ma'e iyei. Sosu le nihari lo tote i'aneyei. Apou aiwawe a'i le yo seni luwaru a'i lo siyeye su, le yo seni luwaru a'i ape tote i'anerowa. ²⁵ Ahowa, meni tere'e Owane Sitewi lo yo peri pefine wiyeme a'i wanu siye eti umasiyei ape, le marepi hepene fetane a'i iroteyei. Le marepi orese a'i tote ta'ame. Owane Sitewi lo yo peri pefine wiyeme a'i hepene lo au fetaneyesiya. Meni ape Owane Sitewi lo yo peri pefine wiyeme a'i wanu umasisiya ape, le yo peri ape i'anerowata. Ahowa, le mi mi weriyei yo peri ape umasinamirowa. Owane Sitewi lai meni ape lo wiyawi werese ne au nine'iyei. [Ro 8:2; Je 2:12] ²⁶ Meni ta apou eiyei su, "Ane Owane Sitewi ne tote tawesisiya. Sosu ane mi mi weriyei peri pefine a'i te'enamisiya." Ahowa, le peri wawero au te'eyei su, le marepi topo lo areareyei. Aiwawe a'i le tote tawesiyei lo Owane Sitewi ne yahowa'i

a'i irosiya. [Sng 141:3] ²⁷ Owane Sitewi tai pefine lo nihe se tote tawesiyei nomo lo wiyeme a'i siye etisiya. Meni ta Owane Sitewi ne tote tawesi umasiyei su, le eimane atauwe tamo au pati aniyei ne sewiyetiye. Taune weiname marepi orese a'i iroteyei su, le lowe ne au pati aniyei. Sosu le awei lo yo seni werese me'iyeni ma'e atati awetonamiyei. Marepi hepene lo aseyaro a'i ironamirowa.

2

Fene kaiyemo ta'i ta ne a'i owe ape totete.

¹ Kaiyemo mo ano, fene Owane Jisas Krai lo marepi tote tawesisiya ape, fene lu taune iyape se marepi erasi a'i toteyei su, sosu lu taune yahowa'i me'iyeni ma'e atati tei awetowe su, yo seni apou ape luwaru a'i ne. Fene marepi yo seni apou ape owe ape totete. Ahowa, fene lu taune werese ne marepi ta'i a'i apou aiwawe a'i totete. [Ap 10:34; Je 2:9] ²⁻³ Lu hesi tamo Owane Sitewi lo wesi papu wiyei su, meni ta'i ipari tahe wisere a'i ani asiyei. Sosu meni tere'e ipari tahe luwaru unou a'i ani asiyei. Fene meni ipari tahe wisere a'i ma'e apou owe ape te'ere, "Ne meni wisere a'i ne. Ne me tuto'u tutawe onura." Sosu meni tere'e ipari tahe unou a'i ma'e apou owe ape te'e, "Meni, ne me'ie yaro ma'e teite, ne lowe ano ma'e unahi onura." Fene yo seni apou ape owe ape irote. ⁴ Fene yo seni apou ape irowei su, fene lu hesi lo yo seni au hese ereiyei. Fene apou toteyei su, meni ape ipari tahe wisere a'i ani asisiya ape, yo seni lo aseyaro a'i ne. Sosu meni ape ipari tahe unou a'i ani asisiya ape, yo

seni lo luwaru a'i ne. Fene yo seni luwaru a'i apou ape irowei ape, owe ape au hese ereite. ⁵ Kaiyemo mo ane fene marepi erasi a'i tote wawesiyenamisiya. Peri ano wanure! Owane Sitewi lai lu taune ma'aru etiri ariye ape mo lowe ne ariariyeye. Etiri werese omo hire ma'e irosiya ape, Owane Sitewi lai lowe ma'e etiri tomu ne'ese aurowa. Lowe Owane Sitewi ne marepi erasi a'i tote wawesiyenamisiya ape, Owane Sitewi lai tote tawesiyei lowe lo au kairefiesiya. Le lai peri te'e naneiyei ape lowe ma'e au te'eye. [1 Ko 1:26-28] ⁶ Fene meni ape ma'aru etiri ariye ape ma'e yo seni apou ape irowe su, fene meni ape lo marepi au luwaruweye. Wanure! Lu ma'aru etiri tomu ne'ese irosiya ape, lowe lai fene ma'e au luwaruwesiya. Lowe lai yo seni fene lo etiyei ne henetisiya. ⁷ Aiwawe a'i lowe tote tawesiyei fene lo au te'e naruwe. Lowe Jisas lo iyape ne aiwawe a'i te'e naruwe. ⁸ Owane Sitewi meni owane tutawe nomo lo one towe lo sahe peri wisere a'i ta apou te'esiya,

“Fene lu taune werese marepi erasi a'i tote wawesiyenamite. Fene tahe pa'are fene lo tote wawesiyeyei wou a'i ne.” *Wkp 19:18*

Fene yo peri wisere a'i lo ape umasinamiyei su, fene yo seni wara'i a'i irowei. [Mt 19:19; Ga 5:14] ⁹ Ahowa, fene meni ape ipari tahe wisere a'i marepi erasi a'i toteyeyi su, sosu meni tere'e ape me'iyeni ma'e atati aruwei su, fene yo seni luwaru a'i irowei. Serai Owane Sitewi lai yo seni fene lo au hese eti ereirowa. Fene Owane Sitewi lo yo peri pefine a'i arisisiya. [Lo 1:17] ¹⁰ Meni ta Owane Sitewi lo yo peri werese a'i umasinamiyei

ne toteyei. Ahowa, le yo peri tewi ta arisiyei su, le Owane Sitewi lo yo peri werese a'i arisi tepa'asiyei. [Mt 5:19] ¹¹ Owane Sitewi lai yo peri lo sahe apou eiye,

“Fene tafa'e yo seni luwaru a'i owe ape irote.” *Kis*
20:14; Lo 5:18

Le aiwawe a'i yo peri lo sahe apou eiye,

“Fene meni tere'e ta owe ape aine tera'ere.” *Kis*
20:13; Lo 5:17

Serai ne tafa'e yo seni luwaru a'i iro ta'ame su, ahowa, ne meni ta aine tera'eyei su, ne Owane Sitewi lo yo peri werese arisi tepa'asiyei. [Kis 20:13-14; Ro 13:9] ¹² Serai peri werese fene lo, sosu yo seni werese fene lo aseyaro a'i fa ironamite. Fene Kraisi ne tote tawesi tepa'asiye su, Jisas Kraisi lai yo seni luwaru werese fene lo au hese eti erei tepa'asiye. Sosu marepi fene lo aseyaro a'i henerai. Serai fene yo seni luwaru a'i owe ape ironamite. [Ga 6:2; Je 1:25; 1 Pi 2:16] ¹³ Meni ta fene ma'e au luwaruwayei su, fene meni ape ma'e ferafereiyei fu irote. Fene meni ape ferafereiyei iro ta'ame su, Owane Sitewi lai ferafereiyei lo fene ma'e aurowata. Fene meni ta ma'e au ferafereiyei su, fene yo seni luwaru a'i lo au hese ereirowata. Ferafereiyei werese lai au hese ereiyei ape hi ani ararowe. [Mt 5:7; 18:32-35] ¹⁴ Fene peri ano wanu tote etire. Kaiyemo mo ano, meni ta apou eiyei, “Ane Owane Sitewi ne tote tawesisiya.” Ahowa, le yo seni wara'i a'i iro ta'ame. Tote tawesiyei lo a'i lai Owane Sitewi lo omo hire ma'e hene wiyei aware? Ahowa, le Owane Sitewi lo omo hire ma'e wirowata. ¹⁵⁻¹⁶ Meni ta, menitani ta,

Jisas lo marepi umasiteye ape, ipari tahe ariye a'i irowei su, aiwawe a'i lowe lau erasi mase iroteyei su, sosu meni ta le ma'e apou eiyei, "Kaiyemo, ane ne ma'e au tote feraferiyei. Ne marepi fetane a'i mase ire. Ne ayei ta are." Ahowa, fene ipari tahe ta le ma'e au ta'ame. Sosu ayei ta au ta'ame. Yo seni fene lo luwaru a'i ne! Ipari tahe lo eiwerou ma'e anirowa awere? Ayei lo eiwerou ma'e anirowa awere? [1 Jo 3:17]

¹⁷ Serai fene Owane Sitewi ne tote tawesiyei su, ahowa, fene yo seni asevaro a'i iro ta'ame. Tote tawesiyei fene lo yahowa'i a'i heneraiyei. Tote tawesiyei fene lo temeniye po'uteye wou a'i ne. Owane Sitewi ne tote tawesiyei ape lai yo seni wara'i a'i mase fu ironamiyei. ¹⁸ Meni ta apou eiyei, "Ne Owane Sitewi ne tote tawesiyei irosiya. Ane lai yo seni wara'i a'i ironamisiya." Ahowa, ane Jems, fene ma'e apou te'esiya. "Ne yo seni asevaro iro ta'ame su, ne Owane Sitewi ne tote tawesiyei no ane ma'e au atuaturowata. Sosu ane yo seni asevaro ironamiyei su, ane Owane Sitewi ne tote tawesiyei ano ne ma'e au atuatuwei." Etiri hesi ape mo marepi hepene nomo lo papu pei ironamite. [Ga 5:6]

¹⁹ Fene Owane Sitewi ta'i a'i tote tawesiyei awere? Ei, wisere a'i ne. Sepei luwaru werese a'i Owane Sitewi ta'i a'i ape tote tawesisiya. Lowe werese tahe erasi a'i auseriyesiya. Lowe atoweiye erasi ironamisiya. Serai fene Owane Sitewi ne erasi a'i atoweiye. Sosu peri werese lo wanu umasinamite. ²⁰ Peri ano wanu etire! Ne Owane Sitewi ne tote tawesiyei su, sosu yo seni wara'i a'i iro ta'ame su, ne meremereye a'i meni tote tawesiyei no sitewi se

ta'ame. ²¹ Ya'ariyei nomo lo iyape Abraham, le meni eime ta'i a'i lo Aisak Owane Sitewi ma'e tapiye wari sahe aine tera'erowawe, au hese ereiyei ne toteye su, Owane Sitewi lai yo seni lo siye so'oruwe tepa'asiye. Serai le le ma'e apou eiye, "Ne yo seni ape irowe su, serai nihe ano se ne meni wara'i a'i ne." [Stt 22:9-12] ²² Abraham lai yo seni ape irowe su, le tote tawesiyei lo nomo ma'e au atuatuwe. Le meni eime lo Aisak aine tera'erowawe, Owane Sitewi ma'e au hese ereiyei ne toteye su, tote tawesiyei lo kairefi pefine a'i ironamiteye. [Hi 11:17-18] ²³ Tu naifa weriyei Owane Sitewi lai one towe lo sahe apou eiye,

"Abraham Owane Sitewi ne tote tawesiye. Sosu Owane Sitewi lo nihe se Abraham lo yo seni werese aseyaro wara'i a'i siyeye." Stt 15:6

Owane Sitewi lo one towe sahe meni Abraham ne apou eiye, "Meni ape Owane Sitewi lo nati wafei wiyeme a'i ne." Peri ape wiyeme a'i henerai tepa'asiye. [2 Sto 20:7; Ais 41:8] ²⁴ Serai pereye fene peri ano wanu so'oruwe tepa'asiye. Meni ta apou eiyei, "Ane Owane Sitewi ne tote tawesiya." Sosu le yo seni wara'i a'i iro ta'ame su, Owane Sitewi lai meni ape ne apou toteye, "Meni ape marepi ano umasi ta'ame." Ahowa, meni ta Owane Sitewi ne tote tawesiyei su, sosu yo seni aseyaro wara'i a'i irowei su, Owane Sitewi lai meni ape ne apou toteyei, "Meni ape marepi werese ano umasinamisiya. Serai ane yo seni werese lo aseyaro wara'i a'i au iro heneraiyei." Serai nihe ano se le meni wara'i a'i ne. ²⁵ Tu naifa weriyei peri tere'e Owane Sitewi lo one towe sahe irowe. Peri ape apou te'esiya. Menitani

ta tafa'e yo seni luwaru a'i tu ironamiteye. Tu naifa weriyei Josua lu hesi omo papu wiyei ne eimawesawi. Sosu menitani ape iyape Rahap le lu hesi ape mo au noweinoweiteye. Lu tamo lai lowesi aine tera'eyei ne toteye su, menitani ape lowesi yo eresene fareyareye a'i ma'e eimawesawi. Menitani ape lu hesi au pati feraferiye su, le Owane Sitewi ne tote tawesiteye. Owane Sitewi lai menitani ape yo seni siyeye su, le menitani ape ne apou toteye, "Ane yo seni werese lo aseyaro a'i siye tepa'asiye." [Jos 2:1-21; Hi 11:31] ²⁶ Meni ta temeniyeye su, hepene lo fi. Tote tawesiyei fene lo aiwawe a'i ne. Meni ta Owane Sitewi ne tote tawesiyei su, sosu yo seni wara'i a'i iro ta'ame su, tote tawesiyei lo aiwawe a'i temeniyeye. Tote tawesiyei lo etiri ta yahowa'i ne.

3

Fene sorowe fene lo einamite.

¹ Kaiyemo mo ano, lu taune tomu ne'ese au atuatu siye lu taune heneraireme. Fene peri ape tote etire. Meni ta au atuatu siye meni heneraiyei su, Owane Sitewi lai yo seni lo au hese eti ereirowa. ² Lu taune tere'e tamo Owane Sitewi lo wiyawi ta'anesiya ape, le yo seni lowe lo momotei a'i au hese ereirowa. Nomo werese nowe tomu ne'ese yo seni luwaru a'i ironamisiya. Meni ta Owane Sitewi lo marepi aseyaro lu taune ma'e au atuatuwei su, meni ape peri topo lo umasite. Meni ape Owane Sitewi lo marepi aseyaro a'i, le lu taune ma'e au atuatuwe ape,

umasinamiteye su, le meni aseyaro a'i hen-
erairowa. Sosu le tahe pa'are werese topo lo
fara'u au noweinoweiirowawe, sorowe topo lo
einamirowa. ³ Nomo ain tewi a'i ta fe hos lo ahi
papu fuwei. Nomo wafei tewi a'i ain feni se feni
se ti tawesiyei su, nomo fara'u fe hos eiwerou
ma'e henetiyei. Nomo wafei eyate feni ani tore
aniyei su, fe hos ai feni ma'e au uweitiyei. Nomo
wafei epi feni ani tore aniyei su, fe hos ape, epi
feni ma'e au uweitiyei. Nomo wafei tewi hesi
ani tore aniyei su, fe hos ape uweirowata. Nomo
fara'u fe hos lo marepi hi ani fu ararowei. Serai fe
hos ape marepi nomo lo umasiteyei. Ain oso ape
lai fe hos lo yo seni au tore anirowa. ⁴ Aiwawe a'i
fene wai ta totere. Nomo wai ta sa'i mai erasi sahe
fuwei su, sa'i ei erasi wai ape ani awetu awetowei.
Ahowa, meni ta wai si sahe teiyei su, le iyahi oso
a'i se wai ape au fareraiyetiyei. Meni ape wai
topo lo ani fu arowei. Wai ape lai meni ape lo
marepi umasiteyei. Iyahi ape lai wai erasi lo yo
seni au tore anirowa. ⁵ Peri anowe hesi ape lai
sorowe nomo lo ne totesiya. Ain ape fe hos lo
ahi fuwei ape oso a'i ne. Sosu iyahi aiwawe a'i
etiri oso a'i ne. Lowesi fe hos sosu wai erasi ape
au ani fareraiyerowa. Sorowe ape tahe pa'are
nomo lo sahe etiri tewi oso a'i ne. Sorowe nomo
lo yo seni nomo lo au ani tatairowa. Meni ta peri
au te'eyei su, peri topo lo ape kairefi a'i ne. Le
ai peri au te'eyei. Le peri topo lo se lu taune lo
marepi tatai aniyei. Ei, sorowe nomo lo yo seni
nomo lo tatai aniyei. Sorowe nomo lo apou a'i ne.
Meni ta yehe tewi oso a'i se awei pani erasi a'i fu
meteyei su, ipo pani ti sero'o po'uteyei. ⁶ Sorowe

nomo lo yehe wou a'i ne. Yo seni luwaru a'i eito eite ahi nomo lo se au te'esiya. Yo seni luwaru werese a'i ahi sahe tu au te'esiya. Yo seni luwaru a'i ahi sahe heneyei su, lowe etiri tewi oso a'i ne. Nowe me'iyē se yo seni luwaru a'i ape erasi a'i heneraiyei. Yo seni luwaru a'i ape tahe pa'are nomo lo au luwaruweyei. Nomo yo seni luwaru a'i ahi sahe heneyei ape, umasiyei su, marepi hepene werese nomo lo au luwaruwe po'uteyei. Yo seni luwaru werese a'i yehe omo ma'e fai. *[Mt 12:36-37; 15:11,18-19]* ⁷ Etiri werese ipo ma'e irosiya ape, fe, iro woru, awiye, haru, irowe apou ape, etiri werese sa'i erasi sahe irosiya ape, etiri ape mo ta'i ta'i a'i lu lai fara'u omo sahe au noweinoweiteyei. Etiri werese ape mo lu lo marepi unahi iroteyei. Lu ape mo etiri werese lowe wafei fara'u ti tawesiyei. ⁸ Ahowa, lu werese lai sorowe towafi lowe lo wafei mino eiwerou ti tawesirowata. Ahowa, lowe sorowe towafi lowe lo au noweinoweiirowata. Sorowe towafi lowe lo luwaru a'i tene! Sorowe towafi lo haru aimesi apou a'i ne. Haru aimesi meni ta tomuwei su, meni ape temeniyeyei. Sorowe aiwawe a'i ne. *[Ro 3:13]* ⁹ Ahi nomo lo se, nomo fara'u Owane Tai Pefine nomo lo ma'e au te'e wisereyesiya. Aiwawe a'i ahi nomo lo se, nomo fara'u lu tamo ma'e au te'e naruwei. Piyene aware? Owane Sitewi lai lu taune werese au ta'aneteye su, le hawowou lo wou a'i au ta'aneye. Lowe piyene lu taune tiyati ma'e au te'e narusiya aware? ¹⁰ Peri ano wanure! Ahi ta'i a'i se meni ta Owane Sitewi ma'e au wisereyesiya. Sosu mo'o ahi aiwawe a'i se meni ape lu taune ma'e au te'e narusiya. Yo

seni apou ape luwaru a'i ne. Ahi nomo lo se nomo peri hesi a'i apou ape au te'esiya. Serai fene yo seni apou ape owe ape irore. ¹¹ Sa'i pitomuwe ape lai sa'i hesi a'i wiraiyei awere? Sa'i wisere a'i wiraiyei awere? Sa'i horuse a'i wiraiyei awere? Ahowa, sa'i pitomowe sa'i ta'i pefine a'i wiraiyei. ¹² Aiwawe a'i me owarape lai me patiyawe so wou eiwerou ta'erowata. Aiwawe a'i wafei pameki me owarape so wou eiwerou ta'erowata. Owane Sitewi me owarape so ta'i a'i ta'eyei ne au ta'ane. Serai Piyene ahi nomo peri hesi a'i apou ape au te'esiya awere?

Fene Owane Sitewi ne tote tawesiyei su, fene marepi wisere a'i totete.

¹³ Ane fene ma'e apou ei towerisiya. Fene marepi wisere a'i totesiya awere? Fene etiri tomu ne'ese so'oruwe tepa'asisiya awere? Fene marepi wisere a'i toteyei su, fene yo seni ase-yaro wara'i a'i lu taune ma'e ironamite. Fene marepi momotei a'i se lowe ma'e au atuatute. ¹⁴ Ahowa, fene ai marepi erasi a'i totesiya su, sosu fene marepi towafi fene lo umasiyei ne totesiya su, fene marepi kuseriyei owe ape totete. Ahowa, fene peri wiyeme a'i ma'e owe ape au te'e arearete. ¹⁵ Marepi fene lo eito eite Owane Sitewi ma'e fai ta'ama. Ahowa, marepi fene lo ape lu awei ma'e fai. Marepi eito eite Owane Sitewi lo omo hire ma'e fai ta'ama. Ahowa, marepi fene lo sepei luwaru a'i ma'e fai. ¹⁶ Fene ai marepi totenamisiya su, sosu fene marepi towafi fene lo umasiyei ne totesiya su, yo seni fene lo meremereyesiya. Serai fene yo seni luwaru a'i

umasinamisiya. ¹⁷ Ahowa, marepi wisere a'i, Owane Sitewi lo omo hire ma'e fai ape, tutawe marepi aseyaro wara'i a'i ne. Sosu mo'o marepi wisere a'i ape marepi fetane a'i ne. Ai marepi se ta'ama. Lu taune tere'e ne tote wawesiyesiya. Marepi wisere a'i toteyei su, fene yo seni wara'i a'i umasiyei. Aiwawe a'i fene marepi hesiyei se tote ta'ame. Ahowa, fene peri wara'i a'i au te'eyei su, sosu fene yo seni luwaru a'i irowei su, fene yo seni luwaru a'i apou ape owe ape umasinamite. ¹⁸ Meni ta marepi wisere a'i totesiya su, le fara'u meni tere'e ma'e apou te'eyei, "Ne ai marepi owe ape totere." Meni ape yo seni apou ape irowei su, le meni wisere a'i ne. Meni tere'e ape peri lo wanu umasiyei su, le yo seni wisere a'i irowei. Etiri wisere a'i ne. Serai meni tere'e ape le lu tere'e tere'e ma'e marepi fetane a'i au irowei. [Mt 5:9; Hi 12:11]

4

Fene ai marepi owe te'e te'ete.

¹ Sosu a'i pe ane peri tere'e fene ma'e au te'esiya. Ane ai peri fene lo wanusiya. Fene piyene ai peri te'e te'e tiyatisiya awere? Ai marepi werese ape lai marepi luwaru a'i, fene iroreme ape, ma'e fai. Marepi luwaru a'i ape lai marepi wisere a'i ai atu tiyatnamisiya. [Ro 7:23] ² Fene menitani ta siye wisereyeyei su, fene menitani lo meni aine tera'eyei. Sosu fene etiri ta siye wisereyesiya su, fene etiri ta anirowata. Serai fene ai marepi le ma'e totenamisiya. Fene le ma'e ai atunamisiya. Wanure! Yo seni apou ape luwaru

a'i ne. Owane Sitewi apou totesiya, fene yo seni aseyaro ironamite. Serai fene Owane Sitewi ma'e apou te'e towerite. Ne marepi luwaru a'i ano ne au fareraiyete. Fene le ma'e peri apou ape te'e toweriyei su, le fene ma'e aurowa. ³ Aiwawe fene Owane Sitewi ma'e etiri ta te'e toweriyei su, sosu fene etiri ape ani ta'ame. Piyene awere? Wanure! Fene marepi luwaru a'i se Owane Sitewi ma'e te'e toweriyei su, Owane Sitewi fene ma'e aurowata. Owane Sitewi lai marepi fene lo siye so'oruwe tepa'asiye. Fene Owane Sitewi ma'e apou te'e toweriyei su, "Owane Sitewi, ne etiri ape ane ma'e aure. Ne ane ma'e auwei su, ane marepi wisere a'i totenamisiya." Ahowa, Owane Sitewi lai marepi luwaru a'i fene lo siye ereisiya. Serai le etiri ta aurowata.

⁴ Fene, tafa'e yo seni irowei ape, ane fene ma'e au te'esiya. Fene awei lo yo seni umasiyei su, fene Owane Sitewi ma'e ai atu tiyatiyei. Serai fene awei lo yo seni umasiyei ne toteyei su, fene Owane Sitewi ma'e ai atu tiyatinamiyei. [Ro 8:7; 1 Jo 2:15] ⁵ Peri eite wiyeme a'i tene! Fene Owane Sitewi lo peri one towe lo sahe wanure! "Owane Sitewi lo Hepene Wara'i a'i, Owane Sitewi lai nomo ma'e auwe ape, le marepi nomo lo papu ironamisiya. Le a'i lai marepi nomo lo au noweinoweinamisiya. Le marepi tere'e tere'e ma'e ai atunamisiya." Le apou te'esiya, "Ane marepi hepene fene lo papu ironamisiya su, fene marepi tere'e tere'e owe ape umasite." Serai fene apou owe ape totere, "Owane Sitewi lo peri sitewi se ta'ama." ⁶ Ahowa, le a'i lai nomo ma'e ferafereiyei lo erasi a'i aunamisiya. Owane Sitewi

lo peri apou te'esiya,

“Owane Sitewi lai lu taune werese ma'e marepi kuseriyei iroteye ape, ai atunamisiya. Ahowa, le a'i lai lu taune ma'e marepi towafi lowe lo hi ani fu ararosiya ape, ferafereiyei lo aunamisiya.” *Snd 3:34*

⁷ Serai ane fene ma'e au te'esiya, fene Owane Sitewi unahi sahe fu ironamite. Fene sepei luwaru a'i Satan ma'e ai atu tei kairefiyena-mite. Fene sepei luwaru a'i Satan ma'e tei kairefiyenamiyei su, le fene me'iyeni ma'e atati tei arunatirowawe, atoweiyi iterotirowa. [*Ef 6:12*]

⁸ Fene Owane Sitewi ma'e ataheyeraiyei su, le a'i lai fene ma'e ataheyeraiyei. Fene, yo seni luwaru a'i ironamisiya ape, fene yo seni luwaru werese a'i ape ne me'iyeni ma'e fu atati arute! Fene marepi hesiyei se totenamisiya ape, fene yo seni asevaro wara'i a'i fu irote. [*Sek 1:3; Mal 3:7; Ais 1:16*]

⁹ Fene yo seni luwaru a'i ironamisiya ape, fene luwei erasi a'i fu ironamite. Fene marepi orese a'i fu teritenamite. Fene owe ape niyeyeite. Yo seni luwaru werese a'i fene lo ne, fene luwei erasi a'i ironamite. Marepi wisere a'i fene lo ne, fene marepi orese a'i ma'e atati totete. Ei, fene yo seni luwaru werese a'i fene lo hi ani ararote.

¹⁰ Fene Owane Sitewi ma'e si tame aiyeyei ne toteyei su, fene marepi towafi fene lo hi ani ararote. Fene marepi fene lo hi ani ararowei su, Owane Sitewi lai iyape fene lo ei ani aroweyei. [*Jop 5:11; 1 Pi 5:6*]

¹¹ Sosu a'i pe kaiyemo mo, fene lu taune tere'e ma'e owe ape te'e naruwei. Meni ta meni tere'e

ma'e te'e naruwei su, le Owane Sitewi lo yo peri ma'e ai atu fiyariyei. Meni ta meni tere'e ma'e yo seni lo au hese eti ereiyei su, le Owane Sitewi lo yo peri ma'e au hese eti ereiyei. Fene Owane Sitewi lo yo peri ma'e au hese eti ereiyei su, fene Owane Sitewi lo yo peri ape umasi ta'ame. Ahowa, fene Owane Sitewi lo yo peri au hese eti ereiyei siye meni ne. ¹² Owane Sitewi ta'i a'i lai yo peri werese lo nomo ma'e auwe. Le ta'i a'i lai yo seni werese nomo lo au hese eti ereisiya. Le a'i lai fene ma'e marepi hepene he'i auwei. Aiwawe a'i le a'i lai fara'u nomo aine tera'eyei. Serai fene lu taune tere'e lo yo seni au hese eti ereirowata. Ahowa, fene yo seni eito eite owe ape te'e narunamite. [Ro 2:1; 14:4]

Fene marepi kuseriyei fene lo au te'ete.

¹³ Fene ma'aru wiyawi ani siye lu, peri ano wanure. Fene apou eiyei su, "Nowe pereye awere? Nowe aperi awere? Ane omo tere'e ma'e iyei. Ane nowe iyu menei ta'i a'i ironamiyei. Ane etiri tomu ne'ese eteyei ne. Sosu ane ma'aru tomu ne'ese aniyei." [Lu 12:18-20] ¹⁴ Wanure! Fene aperi piye etiri ta iro heneraiyei awere? Eiwerou su, fene temeniyeyei awere? Fene etiri ape mo so'oru ta'ama. Fene aitu sapu omo sahe napetu ape, wou a'i ne. Pereye a'i aitu sapu sato irosiya. Nowe me'iyeye oso a'i su, aitu sapu werese po'utesawiyei. [Snd 27:1; Sng 39:5,11] ¹⁵ Ahowa, fene marepi towafi fene lo owe ape tote umasite. Fene peri ape apou te'ere, "Ane Meni Owane Pefine a'i lo marepi umasisiya. Le ane ne apou toteyei su, "Nowe aperi ne sato iroteyei." Serai ane fara'u

wiyawi ano aniyei. Le ane ma'e apou au te'eyei su, "Ne wiyawi eite pei irore." Serai ane fara'u wiyawi ape fu irowei. ¹⁶ Wanure! Pereye fene marepi kuseriyei fene lo au te'e fiyarisiya. Yo seni apou ape luwaru a'i tene. ¹⁷ Serai ane peri ta fene ma'e au te'esiya. Fene yo seni aseyaro wara'i a'i so'oruwe tepa'asiye. Sosu fene yo seni aseyaro wara'i a'i iro ta'ame su, fene yo seni luwaru a'i irowei. [Lu 12:47]

5

Lu taune, ma'aru etiri ne'ese irosiya ape, weiyai!

¹ Sosu a'i pe fene werese, ma'aru etiri tomu ne'ese irosiya ape, ane fene ma'e au te'esiya. Nowe me'iyie su fene marepi orese erasi a'i terite-namiyei. Fene luwei erasi irote. Fene etiri luwaru orese a'i teriteyei su, fene fofowei erasi a'i ne hare utete. ² Etiri werese a'i fene lo uwase tepa'asiyei. Ipari tahe werese fene lo aseye mowa'i lai a po'uteyei. [Mt 6:19] ³ Ma'aru werese fene lo fene ani fu ta'uwe aniyie ape, werese uwase papa'uweyei. Lu taune tomu ne'ese ma'aru werese papa'u a'i fene lo siyeyei su, lowe fene ne apou toteyei, "Sawi amou! Meni ape siyere! Le ma'aru tomu ne'ese ani fu ani ta'uwe aniyie. Ma'aru werese lo uwase papa'uwe po'uteye. Le etiri ta eterowata. Le meni luwaru a'i ne." Ma'aru papa'u a'i fene lo yehe wou a'i ne. Yehe ape lai tahe fene lo tiyei su, fene fofowei erasi a'i teriteyei. Apou aiwawe a'i ma'aru fene lo lai fofowei erasi fene ma'e au irowei. Fene ma'aru etiri tomu ne'ese ani fu ta'uwe ani

tepa'asiye. Etiri ape mo nowe ye'ewi se uwase papa'uwe po'uteye. ⁴ Fene ma'aru etiri tomu ne'ese irosiya ape, lu tamo eteye su, fene lai lowe werese ma'e te'e areareye. Fene lai ereti fene lo sahe ma'aru tewi lowe lo aniteye. Wanure! Lowe fene ma'e ma'aru lowe lo ne ai peri se hareyei erasi uteye. Lu taune awei fene lo lo'u ta'eye ape, lowe fene ma'e ai peri uteye. Hareyei erasi lowe lo uteyei su, Owane Pefine a'i lai peri no'u lowe lo wanu tepa'asiyei. Le a'i lai yo seni luwaru a'i tote tawesinamirowa. [Lo 24:14-15]

⁵ Fene awei sato ironamiteye su, fene etiri tomu ne'ese ta'uwe aniye. Wesi fene lo erasi wiyeme a'i ne. Fene marepi towafi fene lo umasiteye. Fene apou totesiya, "Ane etiri tomu ne'ese irosiya. Ane marepi wisere a'i totenamisiya. Ane fara'u marepi luwaru a'i tote umasiyei." Fene fe omowe wou a'i ne. Sosu fe erasi piyo'u a'i heneraiyei su, lu tamo eine se neiyei. Sosu fe lo'u ene ateyei. Fene lai fe omowe wou a'i ne. Nowe me'ie se, Owane Sitewi lai fene aine tera'eyei. [Lu 16:25]

⁶ Fene lai lu wara'i a'i au hese eti ereiye. Fene lowe ne peri areareye. Fene lowe ma'e eiye, "Fene fu temeniyere." Lowe fene ma'e peri ta itiya'u au te'erowata.

Peri apou ape au te'e wisereyesiya.

⁷ Sosu a'i pe kaiyemo mo, fene peri ano wanure! Nowe me'ie se marepi orese a'i fene ma'e heneraiyei. Fene kairefi a'i teite. Nowe tase Meni Owane Pefine nomo lo lai si tame itorairowa. Nomo le ne fu ninawete. Apou a'i meni ta awei lo sahe one, sawi yehe sameyei. Le mi mi tomu

ne'ese ninawe ninaweteye. Nowe me'ie su, one, sawi lo'u ta'eye. Fene aiwawe a'i. Fene Meni Owane Pefine a'i ne ninawete. [Lo 11:14; Jer 5:24]⁸ Wanure! Owane Jisas si tame itoraiyei ape, nowe ape ataheyewa. Fene marepi fene lo au kairefiyete. Fene marepi fetane a'i irote. Sosu fene le ne ninawete. [Ro 13:11-12; 1 Pi 4:7]⁹ Meni ta peri luwaru a'i fene ma'e au te'eyei su, fene le ma'e ai peri itiya'u owe ape au te'ere. Fene meni ape lo yo seni owe ape au hese ereire. Fene le ma'e au hese ereiyei su, Meni Owane Pefine lai fene ma'e au hese eti ereiyei. Wanure! Meni Owane Pefine lu taune werese lo yo seni au hese ereiyei ape, ataheyeraia. ¹⁰ Kaiyemo mo, tu naifa weriyei Owane Sitewi lo peri au te'e siye lu werese ne, fene yo seni lowe lo totere. Nowe tomu ne'ese lu tamo lowe ma'e au luwaruweteye su, lowe kairefi a'i teiteye. Sosu lowe yo seni ase-yaro a'i ironamiteye. Fene yo seni apou ape lowe lo fu umasite. ¹¹ Lu ape mo, lowe lai fofowei erasi a'i teriteteye. Sosu lowe Owane Sitewi lo marepi ne kairefi a'i teinamiteye. Serai nomo lowe ne apou te'esiya, "Lu ape mo wisere a'i ne!" Tu naifa weriyei Owane Sitewi lo one towe sahe meni ta iyape Jop, fene meni ape lo peri heneruwe wanuwe awere? Le marepi orese tomu ne'ese a'i teritenamiteye. Sepei Satan lai nohuweripi awaripi lo au luwaruweye. Le enite kairefi a'i tahe werese lo sahe au fuwe. Etiri werese lo yehe ti sero'o po'uteye. Weiya! Etiri orese tomu ne'ese meni ape au napetu luwaruweye su, le Owane Sitewi lo ne kairefi a'i teinamiteye. Sosu etiri orese a'i po'uteye su, Owane Sitewi lai le ma'e

marepi ferafereiyei lo auwe. Le meni ape etiri wisere tomu ne'ese si itiya'u tame auwe. [Jop 1:21-22; 2:10; Sng 103:8]

¹² Kaiyemo mo, fene peri ano wanu etire! Fene peri ta te'e naneiyei su, fene apou owe au te'ere, "Ane omo hire ma'e lo iyape ane peri te'e naneisiya." Aiwawe fene owe au te'ere. Awei lo iyape se ane peri te'e naneisiya, sosu iyape tere'e tere'e se ane peri te'e naneisiya. Ahowa, fene peri te'e naneiyei owe ape au te'ere. Fene apou toteyei su, "Ane etiri ape au irowei." Serai fene apou fu eire, "Ei, ane etiri ape irowei." Sosu fene apou toteyei su, "Ane etiri ape irowei ta'ama." Serai fene apou fu eire, "Ahowa, ane etiri ape irowei ta'ama. Fene marepi hesiyei se toteyei su, Owane Sitewi lai marepi fene lo au hese ereiyei." [Mt 5:34-37]

Jems apou eisiya, fene Owane Sitewi ma'e au te'enamite.

¹³ Sosu a'i pe lu taune tamo fene mase irosiya ape, marepi orese a'i teritesiya awere? Lowe Owane Sitewi ma'e marepi orese ape ne au te'e towerire. Lu taune tamo marepi nine'isiya awere? Lowe Owane Sitewi ma'e omoyawi ahi wisere a'i fu irote. Owane Sitewi lo iyape ei ani arowere. ¹⁴ Lu taune tamo, fene mase irosiya ape, u tahe irosiya awere? Lowe Owane Sitewi lo wesi lu owane fu ei anire. Serai lowe aiyeiyei su, lowe meni u tahe se ne Owane Sitewi ma'e au te'e toweriyei. Owane wiyeme lo iyape se, lowe lai tuwai sa'i tahe lo sahe au teineyei. [Mk 6:13]

¹⁵ Sosu lowe Owane Sitewi ne tote tawesisiya ape, lowe meni ape ne Owane Sitewi ma'e au

te'e toweriyei su, Owane Sitewi lai peri lowe lo wanuwei. Le meni ape u tahe se irosiya ape, au fara'uweyei. Meni ape yo seni luwaru a'i irowe su, Owane Sitewi lai yo seni luwaru a'i lo au sasari pamoweyei. [Mk 16:18] ¹⁶ Serai ane fene ma'e au te'esiya. Fene yo seni luwaru a'i fene lo lu feni tiyati fene lo ma'e au te'e areiyere. Sосу lowe fene ne Owane Sitewi ma'e au te'e toweriyei. Serai Owane Sitewi lai yo seni luwaru a'i fene lo au fara'uweyei. Meni aseyaro wara'i ta Owane Sitewi ma'e au ei toweriyei su, Owane Sitewi lai meni ape lo peri wanuwei. Serai etiri tomu ne'ese henerairowa. ¹⁷ Tu naifa weriyei meni ta iyape, Elaija, le meni nomo aiwawe a'i ne. Nowe tase le Owane Sitewi ma'e apou ei toweriye, "Ane ne ma'e peri ta ei towerisiya. Ne sa'i hi ma'e owe ape eimawe arosawire." Owane Sitewi lai Elaija lo peri wanuwe. Serai iyu menei hesi heta, yame ereti feni werese feni ta'i a'i sa'i awei pani werese sahe itorai ta'ama. [1 Kin 17:1; 18:1] ¹⁸ Sосу Elaija Owane Sitewi ma'e apou ei toweriye. "Owane Sitewi, ne fara'u sa'i hi awei se ito eimawe arosaire." Owane Sitewi lai ni'arawe ma'e ei perati fiyariyewe, sa'i erasi hi awei pani se itorai. Serai me lo'u tomu ne'ese ta'eteye. [1 Kin 18:42-45]

¹⁹ Kaiyemo mo, lu taune tamo, fene irosiya ape, Owane Sitewi lo peri wiyeme a'i me'iyeni ma'e atati awetowei su, sосу yo seni luwaru a'i irowei. Sосу meni tere'e ta lai meni ape, yo seni luwaru a'i irowei ape, Owane Sitewi ma'e si tame hene aitaiyei. [Ga 6:1] ²⁰ Fene peri ano wanu etire! Meni ta yo seni luwaru a'i irowei

su, sosu meni tere'e ta le Owane Sitewi ma'e si tame hene aitaiyei. Owane Sitewi lai meni ape lo yo seni luwaru a'i au sasari pamoweyei. Meni ape meni yo seni luwaru a'i irowe ape, au pati feraferiyei. Meni ape lo hepene temeniye ta'ame. Sosu Owane Sitewi lai yo seni luwaru a'i tomu ne'ese lo au sasarisawirowa. Ane Jems, one towe eite fene ma'e lese ausawisiya. Peri tepa'asiye. [*Snd 10:12; 1 Pi 4:8*]

**Owane Sitewi lo Peri Te'e Naneiyei He'i
The New Testament in the Saniyo-Hiyewe Language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Saniyo-Hiyewe long
Niugini**

copyright © 2004 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Saniyo-Hiyewe

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 22 Nov 2019

6e446661-7563-5fdd-b0a1-f674b9c2fd56